

Világszemle

Érdekes diplomáciai titkokat pattantott ki a napokban Tabouis asszony, a l'Oeuvre munkatársa. Az ügynek valószínűleg parlamenti folytatása is lesz, mivel egyes népfronti képviselők interpelláció formájában teszik szóvá a francia külpolitikára jellemző esetet.

Történt pedig, hogy az egyre feszültebbé váló francia-olasz ellentétekkel kapcsolatban Bonnet, külügyminiszter egyes angol lapok képviselőinek kijelentést tett, miszerint Franciaország hajlandó tárgyalásokat kezdeni Olaszországgal a felmerült vitás kérdések elintézésére. Bonnet ezen kijelentését a Manchester Guardian és a Times, tehát mindenképen a legkomolyabb angol lapok hozták. A nyilatkozatban így nem is lenne semmi feltűnő, ha Daladier és Bonnet pár nappal előbb nyilvánosan le nem szögezték volna az olasz kérdésben elfoglalt álláspontjukat, ami pedig merőben ellentétes a külügyminiszter említett kijelentésével.

A francia lapokban természetesen azonnal cáfolatok jelentek meg. De már késő volt. A dolgot az olasz lapok is átvették és éles vita indult meg a francia és olasz sajtó között. Ebből kifolyólag Francois Poncet, a római francia követ megjelent Cianonál, hogy tiltakozzék az olasz sajtó éles hangja miatt és hogy közölje a francia kormány hivatalos álláspontját a kérdéses ügyben. A legnagyobb meglepetésére azonban a külügyminisztériumban tudomására hozták, hogy röviddel előbb megjelent náluk egy francia úr, Bonnet külügyminiszter személyes barátja, Baudouin, aki máskülönben az indokínai bank igazgatója és egészen másképen nyilatkozott a kérdéstről.

Ezzel egyidőben a német lapok is kezdtek az ügyről írni és a Börzen-Zeitung nyíltan kimondta, hogy Bonnet hajlandó az Olaszországgal szembeni engedményekre. Erre Coulongre, francia követ megjelenik Ribbentropnál, hogy tiltakozását jelentse be. de itt azt a felvilágosítást kapja, hogy éppen az előbb jelentkezett Ferdinand de Brinon gróf, aki egészen más értelmű megbízásokkal kereste fel a német külügyminisztériumot.

Amikor Tabouis asszony tollából ezek napfényre kerültek, a Havas-ügynökség komolytalan asszonyi fantázia termékének bélyegezte az egészet. De a francia lapok sokkal jobban ismerik Tabouist, aki hazájában kétségtelenül nagyobb diplomáciai szaktekintély, mint a külügyminiszter és erélyesen követelik annak tisztázását, vajjon ki hivatott a francia külpolitika vezetésére: a hivatalos, vagy nem hivatalos követek.

A fenti esetet csak példakép hozzuk fel, hogy rámutassunk az új francia és vele karöltve működő angol titkos diplomácia mesterkedéseire. Ennek a titkos diplomáciának egyik „győzelme“ a most lefolyt madridi, puccs is, amit gondos előkészítéssel hetekkel előzött indítottak meg az angol-francia ügynökök.

Ha figyelemmel kísérjük az angol és francia politikát, a spanyol polgárháború első napjaitól kezdve egészen máig, tisztán látható, hogy az 1936-os népfronti győzelmek tervszerű aláásásáról, a haladó erők megbénításáról van szó. Ebben a tekintetben

nem képez kivételt Blum kormánya sem annak ellenére, hogy őt a Népfront emelte fel. Blum főképp ugyanazt a hagyományos szociáldemokrata politikát folytatta, amit németországi kollégái Hitler uralomra jutása előtt, ugyanazt, amit a bécsi szociáldemokrata vezetők, amely egész Ausztria munkásságát előbb Dolfuss klerikofasiszta uralmáig, majd ezen keresztül az anchlussig eljuttatta. A szociáldemokrata vezetők gyáva és tehetetlen oppor-tunizmusa mindenütt eddig még a haladó eszme és a demokrácia elárulásához vezetett. Blum idejében indul meg a benemavatko-zási komédia, a semlegességi öngyilkosság, a totális államok ré-széről történt nyílt beavatkozással szembeni struccpolitika. En-nek azután tökéletes kiegészítője lett az egyre erősödő reakció-középeurópai gyászos szereplése, a kisállamok magárahagyása. München, Francó-kormánynak elismerése és a mostani Cassado-puccs megszervezése.

Az angol—francia titkos diplomácia igazi irányítója a nem-zetközi fináncetőke, mely mindenütt a forradalmi erők letörésére igyekszik. Arról van szó, hogy Chamberlain, aki a City politikai megbizottja, tisztában van azzal, hogy egy új európai, vagy vi-lágháború elkerülhetetlen. Elkerülhetetlen az éhes imperializmus világfaló vágya miatt. Angliának ebben a háborúból is győztesen kell kikerülni, azaz, nem Angliának, hanem a Citynek. Ehhez azonban két fontos dologra van szükség: idő, a teljes felkészü-léshez és a forradalmierők teljes és maradéknélküli letörése. A legutóbbi imperialista világháború megmutatta hogy nem elég győzni, a győzelmet biztosítani is kell, sőt a legyőzött államok veszteségének terhét is viselni kell. Viselni a kiuzsorázott, agyon-hajszol tömegek forradalmi megmozdulásait, a népakarat elkese-redett kirobbanását, amely nem csak a legyőzött, de a győztes államokra is végzetes kihatással lehet. Ezt pedig nem szeretné a City. Inkább a háború előtt nyerjünk tiszta helyzetet! Ez a jel-szó és megindul az általános „tisztogatás“. Egymásután buknak meg a demokrata államok, a Szovjetet kimarják az európai poli-tika arénájából, a fasizmusnak tett sorozatos engedményekkel egyrészt időt nyernek fegyverkezési programjuk megvalósításá-hoz, másrészt sikeresen török le a belföldi ellenzéket és diszkredi-tálják a népfronti gondolatot.

A demokrácia és fasizmus legerősebb ütköző pontja Spanyol-ország volt. Az itt folyó polgárháború körüli honyodalmak a reak-ciónak sok ocsmányságára vetett világot. Nem is történhetett másképen, amikor a tiszta, becsületes népi akarattal szemben egy-részt a fasizmus erőszakuralma, másrészt a banktőke ravaszsága használta fel minden fondorlatos eszközt, hogy saját céljait mi-hamarabb elérje. Most, Katalonia elfoglalása, Francó elismerése és a madridi puccs után — látszólag — csak az utóbbi kettő ma-rad a porondon. A durva erőszak és a síma bankravaszság.

Chamberlain mindent elkövet, hogy a győztes lázadókat a ma-ga oldalára edesgesse. Erre több oka van. A City spanyolországi vas, réz, ólom és higanybányáiról már nem egyszer tettünk emlí-tést. Arra is rámutattunk, hogy magának, Chamberlainnek mennyi személyes érdeke fűződik ehhez az ügyhöz. Emellett Gib-raltár megtartása és a földközitengeri hajóút biztosítása majd-

nem létérdeke a brit birodalomnak. Mit tesz tehát ilyenkor a pénz embere? Kinyitja kasszáját és megcsillogtatja aranyait. Juan March, Francó bankárja és a lázadók pénzelője már hetek óta ott kerülegeti Londonban a pénzszekrényeket, mint macska a forró kását. Igen ám, de csupán Francó generális férfiasságára nem adhat egy bank sem kölcsönt. Erre megfelelő fedezet kell. Különösen akkor, amikor a másik oldalon is esábitó szerelmes dalokat fuvoláz az olasz trubadur kellemes baritonján.

De a City gondoskodik megfelelő „erkölcsi” garanciákról is. A brit birodalomnak szüksége van arra, hogy Spanyolországban olyan elemek is maradjanak, akik a fasiszta aspirációkkal szembenben még a spanyol „függetlenséget” is hajlandók megvédeni. Magszervezi tehát a „nép barátainak” puccsát és úgy igyekszik elintézni a dolgot, hogy a szélsőséges jobboldal mellett egy kis „népiességet” is megmentsen. Erre kell Cassado tábornok és a madridi katonai tanács. Ezzel azután egyszeriben megrövidíti a spanyol ügyet, amivel az olasz—német hatásokat is csökkenti.

Az egész terv gyönyörű. Ha ehhez hozzávesszük még azokat a „mellékkörülményeket”, amelyek az európai általános helyzetből adódnak, mivel az érdekszálak a kontinens legtávolibb részéig is elhúzódnak, egy hatalmas elgondolás körvonalai bontakoznak ki. Valóban nagyszerű és pokolian bonyolult: a pénz, fegyverek és diplomácia.

Az egészről csak egy maradt ki: a nép. Hogy pedig ez a kis hiba az egész felépítményre nézve végzetes lesz-e, azt a közeljövő fogja megmutatni.

*

Az újabban kialakult középeurópai egyensúlyállapot egyelőre még előre nem látható fejleményeket hordoz magában. Az angol kereskedelmi ügynökök versenyt futnak a németekkel és hogy nagyobb szerencsével dolgoznak, az nem csupán ügyességüket bizonyítja, hanem azt is, hogy Németország óriási adósságai miatt újabb üzleteket már nem köthet.

A nagy német gazdasági válság máris érezhető a kisállamok belpolitikai életében. A demokratikus törekvések és népi irányok egy árnyalattal jobb állásokat foglaltak el. Ennek bizonyítékai a jugoszláv és magyar kormányválságok is. Mindkét helyen a közvélemény és népi erők nyomására kénytelen volt engedni a reakció és a fasiszta eszközökkel dolgozó kormányok helyére liberálisabb elemek kerültek. Különösen nagy jelentőséggel bír a jugoszláv kormányválság, mert ha itt demokratikusabb irányzat kerekedik felül, nagy kihatással lehet a többi balkán-államra. Jugoszlávia a Balkán-szövetségben vezető szerepet játszik, a balkáni blokk egysége magatartása pedig az egész európai politika kialakulására is jelentékeny mértékben hozzájárulhat.

A Balkán-szövetség államai egyébként február utolsó napjaiban tartották meg rendes évi tanács-ülését, melyen Jugoszlávia, Románia, Törökország és Görögország vettek részt. Az állandó tanács véghatározatában kimondta, hogy a tagállamok kölcsönösen tiszteletben tartják egymás határait és együttes ellenállást fejtenek ki mindennemű területi revízióval szemben, amely egyes szövetséges államok előnyére, másoknak pedig kárára történne.

Az utóbbi különösen vonatkozik Bulgáriára, mely a külföldi sajtó szerint még mindig fenntartja területi követeléseit. A szövetséges államok a jövőben szorosabb gazdasági együttműködést fejtenek ki, hogy egy harmadik állam gazdasági nyomását kisebbítsék. Végül a tanács elvben elismeri Francó kormányának törvényességét.

Ciano magyarországi és jugoszláviai útjának folytatásaképp Lengyelországba látogatott el. A külföldi sajtó véleménye szerint az olasz kormány biztosítani igyekszik a középeurópai államok semlegességét egy esetleges olasz—francia konfliktus esetére. Érdekes, hogy míg Ciano Lengyelországban időzött és fényes pohárköszöntők hangzottak el a lengyel—olasz barátságról, Varsó utcáin hatalmas tüntetések voltak Németország ellen a danzigi események miatt. A látogatással kapcsolatban egyes lapok újra felvetették a lengyel—magyar határ kérdését, ami még hangosabbá vált, amikor Gafencu, román külügyminiszter röviddel Ciano után kopogtatott Beck ajtaján. Beck állítólag közvetítői szerepre vállalkozik Románia és Magyarország között.

Paceli bíboros, akit március 3-án választottak meg pápának erős egyéniség, aki, mint elődjének külügyi államtitkára nem egyszer kemény harcot vívott a faszizmussal. A berlini lapok érezhető hűvösséggel fogadták az új pápa megválasztásának hírért és tagadják annak politikai jelentőségét. Ezzel szemben egyes francia lapok messzemenő következtetéseket vonnak le ebből az általános politikai helyzet kialakulására.

Roosevelt erős harcot vív az amerikai reakció elszigetelődései politikája ellen, egyben nyíltan támogatja Anglia és Franciaország fegyverkezését. Újabban hatalmas repülőszállítmányok érkeznek Angliába, ami miatt nagy a nyugtalanság olasz politikai körökben. Az olasz sajtó Rooseveltet háborús bűjtogatással vádolja, mivel kereken kijelentette, hogy a fasiszta hatalmakkal szemben nem lehet tovább az engedékenységi politikáját folytatni, hanem erővel vissza kell utasítani mindennemű erőszakoskodást. Jellemző, hogy az USA még most sem ismerte el Francó kormányát.

A L'Ouvre szerint Kinában ma 1 millió 200 ezer japán katona harsol. Itagaki, japán hadügyminiszter pár héttel azelőtt a parlamentben bejelentette, hogy ezek a káderek elégtelenek és újabb erősítésekre van szükség. Különösen az altisztek utánpótlása vár gyors megoldásra.

A japán vezérkar újabban tart egy orosz háborútól. Ha ez a háború kitörne még 2 millió embert kellene fegyverbe állítani. Ennyi pedig nincsen.

Kínai oldalon ezzel szemben 2 millió 400 ember áll kint a harc állásokban. Felszerelésük egyre javul, úgyhogy mai felkészültségük, fegyvereik és képzettségük össze sem hasonlítható

azzal, ami a háború kitörésékor volt. Tökéletes a rend és a harci fegyelem. A guerilla csapatok már olyan jól működnek, hogy egész hadosztályokat dobhatnak a japánok háta mögé. Újabban nem is érkezik semmiféle említésre méltó hír japán győzelemről.

A megszállott kínai vidékeken egyre gyakoribbá válnak az elpártolt, áruló kínaiak megöletése. Egy ifjú kínaiakból álló szervezet működik ott Vas és Vér néven, mely magára vállalta, hogy a kínai nép ellen elkövetett minden árulást megbosszul. Számtalan „tekintélyes“ kínai politikus esett már ennek a szervezetnek áldozatául. —

1939. március 7.

SZÁNTÓ ÁRPÁD

Figyelő

Èvi mérleg

Vannak megismerések, amiktől az ember fázik, amiktől lúd-bőrözik a háta. Vannak dolgok, amiket jobb nem ismerni, jobb elhallgatni, vagy ha kell körömszakadtáig tagadni. Vagy el is lehet kendőzni, szépítgetni, élet venni és finom esomagolásban találni, lefokozni ízét, színét, hangját a dolgoknak, hogy elviselhetőkké, megnyugtatókká váljanak.

Igy él a jó polgár egy csinált, finoman esomagolt világban, nyugodtan, izgalommentesen és lelkiismeretét nem szántják fel vad képzeleti a kéméletlen valónak, rideg valóságnak. Mert ha csak egyszer, egyetlen egyszer szemben találná magát, szemébe kellene nézni a megmásíthatatlan, a letagadhatatlan igazságnak, akkor felborulna az egész csinált, elrendezett világ, felborulnának nyugodt fogalmai rendnek, biztonságnak, megelégedésnek.

Egyetlen ilyen kis valóságdarabot hozunk most ide, egyszerű, közvetlen hangján a letagadhatatlan igazságnak. Egy kis ízt, színt hozunk abból a világból, amit annyi ideig elhallgattak, amit körömszakadtáig tagadtak, vagy amit elkendőztek, szépítettek. Egy kis hangot abból a világból, ami egyszer pusztító csirája lesz a csinált fogalmak, a rend, biztonság, nyugalom világának. Hadd érezze egyszer ízét, szagát, lássa egyszer színét, hallja hangját a nyugodt polgár egy nyugtalanító, kiáltó, rendtelen és sötét világnak.

Egy magyar földmunkás küldi be nekünk évi mérlegét. A számok összeállításában nincs semmi svindli, a mérleg elkészítésében semmi tendencia, szépíthetetlen, másképp be nem állítható egyszerű számok ezek. Levelet ír neked, jó polgár, egy csantavéri magyar földmunkás! — A levelet lehet olvasatlanul tűzbedobni, lehet iktatni és félrerakni későbbi elintézésre, lehet elolvasni s aztán ijedten eldobni, vagy ráírni a borítékra, hogy címzett ismeretlen, te ilyen dolgokban nem vagy odahaza, ez nem a te szakmád; lehet cselet szimatolni a dologban és valami provokációra gondolni, vagy sajnálkozva vállad vonogatni: „végre is mi